

**THE DEPICTION OF THE HOMELAND AND THE EXPRESSION
OF NATIONAL CONSCIOUSNESS IN NINETEENTH-CENTURY
KOREAN LITERATURE**

Haydarov Jasur Bahodirovich
Uzbekistan State World Languages University
Lecturer, Department of Korean Philology
Tashkent, Uzbekistan

Abstract. This article analyzes the depiction of the homeland and the expression of national consciousness in nineteenth-century Korean literature. In the study, the image of the homeland is considered not only as a geographical space or place of birth, but also as an artistic concept that embodies collective memory, historical heritage, national values, native nature, social life, and spiritual unity. The article highlights the formation of patriotic spirit in the literary environment of the late Joseon period, attitudes toward the native land in folk literary genres, the depiction of the homeland in the traditions of gasa, sijo, and pansori, as well as the strengthening of national consciousness under the influence of the socio-political changes of the late nineteenth century. The results of the study show that in nineteenth-century Korean literature, the image of the homeland is revealed in close connection with images of nature, historical memory, the life of the people, moral values, and ideas of national independence.

Keywords: nineteenth-century Korean literature, image of the homeland, national consciousness, Joseon period, gasa, sijo, pansori, patriotism, folk literature.

ИЗОБРАЖЕНИЕ РОДИНЫ И ВЫРАЖЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНОГО САМОСОЗНАНИЯ В КОРЕЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА

Хайдаров Жасур Баходирович

Узбекский государственный университет мировых языков

Преподаватель кафедры корейской филологии

Ташкент, Узбекистан

Аннотация. В данной статье анализируется изображение Родины и выражение национального самосознания в корейской литературе XIX века. В исследовании образ Родины рассматривается не только как географическое пространство или место рождения, но и как художественное понятие, воплощающее народную память, историческое наследие, национальные ценности, родную природу, общественную жизнь и духовное единство. В статье освещаются формирование патриотического духа в литературной среде позднего периода Чосон, отношение к родной земле в народных литературных жанрах, изображение Родины в традициях каса, сиджо и пхансори, а также усиление национального самосознания под влиянием общественно-политических изменений конца XIX века. Результаты исследования показывают, что в корейской литературе XIX века образ Родины раскрывается в тесной связи с картинами природы, исторической памятью, жизнью народа, нравственными ценностями и идеями национальной независимости.

Ключевые слова: корейская литература XIX века, образ Родины, национальное самосознание, период Чосон, каса, сиджо, пхансори, патриотизм, народная литература.

XIX ASR KOREYS ADABIYOTIDA VATAN TASVIRI VA MILLIY O‘ZLIK IFODASI

Haydarov Jasur Bahodirovich
O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Koreys filologiyasi kafedrası o‘qituvchisi
Toshkent, O‘zbekiston

Annotatsiya. Ushbu maqolada XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri va milliy o‘zlik ifodasi masalasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda Vatan obrazi faqat geografik hudud yoki tug‘ilgan joy ma’nosida emas, balki xalq xotirasi, tarixiy meros, milliy qadriyatlar, ona tabiat, ijtimoiy hayot va ma’naviy birlikni mujassamlashtiruvchi badiiy tushuncha sifatida talqin etiladi. Maqolada kech Joseon davri adabiy muhitida vatanparvarlik ruhining shakllanishi, xalqona adabiy janrlarda ona yurtga munosabat, gasa, sijo va pansori an’analarida yurt tasviri, shuningdek, XIX asr oxiridagi ijtimoiy-siyosiy o‘zgarishlar ta’sirida milliy ongning kuchayishi yoritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri tabiat manzaralari, tarixiy xotira, xalq hayoti, axloqiy qadriyatlar va milliy mustaqillik g‘oyalari bilan uzviy bog‘liq holda namoyon bo‘lgan.

Kalit so‘zlar: XIX asr koreys adabiyoti, Vatan tasviri, milliy o‘zlik, Joseon davri, gasa, sijo, pansori, vatanparvarlik, xalq adabiyoti, milliy ong.

Kirish

Adabiyot har bir xalqning tarixiy xotirasi, ruhiy olami va milliy tafakkurini aks ettiruvchi muhim ma’naviy hodisadir. Badiiy asarlarda Vatan obrazi alohida o‘rin egallaydi, chunki u xalqning o‘z yurtiga bo‘lgan muhabbati, tarixiy kechinmalari, madaniy qadriyatlari va kelajak haqidagi orzularini ifodalaydi. Vatan tushunchasi adabiyotda faqat tug‘ilgan joy yoki geografik makon sifatida emas,

balki ona til, xalq, tabiat, tarix, urf-odat, e'tiqod va milliy g'urur bilan bog'liq murakkab badiiy obraz sifatida talqin qilinadi.

XIX asr koreys adabiyoti Koreya tarixidagi murakkab ijtimoiy-siyosiy jarayonlar bilan chambarchas bog'liqdir. Bu davr Joseon sulolasining so'nggi bosqichiga to'g'ri keladi. An'anaviy konfutsiylik tartibi, ijtimoiy tabaqalanish, xalq orasidagi norozilik, tashqi kuchlar bosimi va yangi ma'rifiy qarashlarning kirib kelishi adabiy tafakkurga ham ta'sir ko'rsatdi. Shu sababli XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri bir tomondan an'anaviy tabiat va yurt go'zalligini madh etish shaklida, ikkinchi tomondan esa xalq taqdiri, milliy uyg'onish va vatanparvarlik tuyg'ularini ifodalash tarzida namoyon bo'ldi.

Mazkur maqolaning maqsadi XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasvirining asosiy badiiy xususiyatlarini tahlil qilish, uning milliy o'zlik, xalq hayoti va tarixiy sharoit bilan bog'liqligini yoritishdan iborat. Tadqiqotda koreys adabiyotining kech Joseon davriga xos janrlari, xalqona badiiy tafakkur va milliy ong shakllanishi nuqtayi nazaridan Vatan obrazi talqin qilinadi.

XIX asr koreys adabiy muhitining tarixiy-madaniy asoslari

XIX asr koreys adabiyoti kech Joseon davrining ijtimoiy, siyosiy va madaniy sharoitida shakllandi. Bu davrda an'anaviy jamiyat tartiblari saqlanib qolgan bo'lsa-da, ichki inqiroz belgilari tobora kuchayib bordi. Jamiyatda tabaqalar o'rtasidagi farq, xalqning og'ir turmushi, amaldorlar zulmi, tashqi tahdidlar va yangi g'oyalar ta'siri adabiyotda ham o'z aksini topdi. Shu bois XIX asr adabiyoti faqat saroy yoki zodagonlar dunyoqarashini emas, balki oddiy xalqning hayoti, orzu-umidlari va norozilik kayfiyatlarini ham ifodalashga intildi.

Bu davrda koreys adabiyotida xalqona ruh kuchaydi. Pansori, xalq qo'shiqlari, gasa va sijo kabi janrlar orqali xalqning hayotiy tajribasi, ma'naviy dunyosi va ijtimoiy qarashlari badiiy shaklda ifodalandi. Vatan tasviri ham aynan shu jarayonda yangi ma'no qatlamlari bilan boyidi. Agar avvalgi davrlarda Vatan ko'proq tabiat, ona yurt, ajdodlar yurti sifatida madh etilgan bo'lsa, XIX asrga

kelib u xalq taqdiri, ijtimoiy adolat va milliy o'zlik bilan bog'liq badiiy tushunchaga aylandi.

Kech Joseon davri adabiyotida Vatan tushunchasi xalqning yashash makoni, mehnat qiladigan zamini, ajdodlar xotirasi saqlangan muqaddas joy sifatida talqin qilindi. Tog'lar, daryolar, qishloqlar, dalalar, qadimiy shaharlar va tarixiy maskanlar koreys adabiyotida yurt obrazining asosiy tarkibiy qismlariga aylandi. Shu bilan birga, Vatan tasviri xalqning ijtimoiy hayoti va tarixiy sinovlari bilan bog'liq holda yanada teranlashdi.

Vatan obrazining badiiy-estetik mohiyati

XIX asr koreys adabiyotida Vatan obrazi ko'p qirrali badiiy hodisa sifatida namoyon bo'ladi. U bir tomondan tabiat go'zalligi orqali ifodalansa, ikkinchi tomondan xalqning hayoti, urf-odati, axloqiy qadriyatlari va tarixiy xotirasi bilan bog'lanadi. Koreys adabiy tafakkurida tog'lar, daryolar, bahor manzaralari, qishloq hayoti va ona zamin tasviri Vatan tushunchasining muhim ramziy belgilaridan hisoblanadi.

Vatan tasviri ko'pincha ona tabiat manzaralari orqali beriladi. Koreya geografik jihatdan tog'li hududlarga boy bo'lgani uchun tog' obrazi koreys adabiyotida yuksaklik, bardoshlilik, poklik va tarixiy barqarorlik ramzi sifatida ko'rinadi. Daryo obrazi esa hayot oqimi, xalq taqdiri va tarixiy davomiylikni anglatadi. Qishloq, dala va oddiy xalq turmushi esa Vatanning jonli ijtimoiy qiyofasini yaratadi.

Biroq XIX asr koreys adabiyotida Vatan faqat go'zal tabiat manzarasi sifatida tasvirlanmaydi. U xalqning dardi, iztirobi, orzusi va umidi bilan bog'liq holda ham talqin qilinadi. Ijtimoiy adolatsizlik, xalqning og'ir ahvoli, amaldorlarning zulmi va tashqi xavf sharoitida Vatan obrazi badiiy matnda himoya qilinishi kerak bo'lgan muqaddas qadriyat sifatida gavdalanadi.

Gasa va sijo janrlarida Vatan tasviri

Gasa va sijo koreys adabiyotining an'anaviy she'riy janrlari bo'lib, ular orqali insonning ichki kechinmalari, tabiatga munosabati, axloqiy qarashlari va

jamiyat haqidagi fikrlari ifodalangan. XIX asrda ushbu janrlarda Vatan tasviri an'anaviy badiiy vositalar bilan birga ijtimoiy mazmun kasb eta boshladi.

Sijo janrida qisqa, ixcham va ramziy ifoda ustunlik qiladi. Bu janrda Vatan ko'pincha tabiat manzaralari, ajdodlar yurti, tinch hayot va insonning ona zaminga bo'lgan mehr-muhabbati orqali ifodalanadi. Sijo she'rlarida tog', oy, shamol, daryo, daraxt, bahor kabi obrazlar oddiy tabiat elementi bo'libgina qolmay, balki yurt, vaqt, xotira va ruhiy holat belgisi sifatida ham xizmat qiladi.

Gasa janrida esa Vatan tasviri kengroq va batafsilroq beriladi. Bu janrda muallif o'z yurtining go'zalligi, xalq hayoti, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy muammolar haqida keng fikr yuritish imkoniga ega bo'ladi. XIX asr gasa namunalarida Vatan ko'pincha insonning ma'naviy tayanchi, ajdodlar merosi va xalq hayotining markazi sifatida tasvirlanadi. Bu holat koreys adabiyotida yurt tushunchasining shaxsiy tuyg'udan umumxalq qadriyatiga aylanib borayotganini ko'rsatadi.

Pansori an'analarida xalq va Vatan munosabati

Pansori XIX asr koreys madaniyatida keng tarqalgan xalqona ijro san'ati va adabiy hodisa sifatida muhim ahamiyatga ega. Unda qo'shiq, hikoya, dramatik ifoda va xalqona yumor uyg'unlashadi. Pansori matnlarida oddiy xalq hayoti, ijtimoiy adolatsizlik, insoniy sadoqat, muhabbat, fidoyilik va axloqiy qadriyatlar keng yoritiladi. Shu jihatdan pansori an'analarida Vatan tasviri xalq taqdiri bilan bevosita bog'liq holda namoyon bo'ladi.

Pansori asarlarida Vatan ko'pincha xalq yashaydigan muhit, ijtimoiy adolat izlanadigan makon va insoniy qadriyatlar sinovdan o'tadigan sahna sifatida tasvirlanadi. Bunda ona yurt abstrakt tushuncha emas, balki oddiy insonlarning kundalik hayoti, oilasi, mehnati, iztirobi va umidi bilan bog'liq holda beriladi. Shu bois pansori matnlarida Vatan obrazi xalqona ruh, jonli nutq va emotsional ta'sirchanlik orqali kuchayadi.

Pansori an'analarida adolatli jamiyat haqidagi orzu ham Vatan tasviri bilan bog'liq. Chunki xalq uchun Vatan faqat yer yoki davlat emas, balki adolat, hurmat

va insoniy qadr-qimmat qaror topishi kerak bo'lgan makondir. Shu jihatdan XIX asr koreys xalq adabiyotida Vatan obrazi ijtimoiy tanqid va axloqiy ideal bilan uyg'unlashadi.

Vatan tasviri va milliy o'zlik g'oyasi

XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri asta-sekin milliy o'zlik g'oyasi bilan bog'lana boshladi. Bu jarayon, ayniqsa, asr oxirida Koreyaning tashqi dunyo bilan aloqalari kuchayishi, siyosiy bosimlar ortishi va jamiyatda yangilanish ehtiyoji paydo bo'lishi bilan yanada ravshanlashdi. Adabiyotda yurt, xalq, tarix va til masalalari milliy ong shakllanishining muhim belgilariga aylandi.

Milliy o'zlik avvalo o'z yurtini tanish va qadrlashdan boshlanadi. XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri xalqning o'z tarixiga, madaniyatiga va ma'naviy ildizlariga murojaat qilish vositasi sifatida xizmat qildi. Badiiy matnlarda ajdodlar merosi, qadimiy urf-odatlar, xalq donishmandligi va ona yurt tabiatiga bo'lgan mehr orqali koreys xalqining o'ziga xosligi ifodalandi.

Bu davr adabiyotida Vatan g'oyasi ko'pincha xalqning ma'naviy birligi bilan bog'liq holda talqin qilinadi. Turli ijtimoiy tabaqalarga mansub insonlar badiiy matnda bir yurt farzandlari sifatida ko'rsatiladi. Bu esa Vatan tushunchasining shaxsiy yoki mahalliy doiradan chiqib, umumxalq qadriyatiga aylanishini bildiradi.

XIX asr oxiri adabiyotida vatanparvarlik ruhining kuchayishi

XIX asr oxiri Koreya tarixida yangi siyosiy va madaniy bosqichning boshlanishi bilan xarakterlanadi. G'arb ta'siri, Yaponiya va boshqa tashqi kuchlarning bosimi, ichki islohotlar zarurati koreys jamiyatida milliy uyg'onish ehtiyojini kuchaytirdi. Bu jarayon adabiyotda ham o'z aksini topdi. Vatan endilikda faqat go'zal yurt emas, balki himoya qilinishi, asralishi va yangilanishi kerak bo'lgan milliy qadriyat sifatida talqin qilindi.

Bu davrda adabiyotda ma'rifat, xalqni uyg'otish, milliy birlik va ijtimoiy yangilanish g'oyalari kuchaydi. Badiiy asarlarda Vatan taqdiri xalqning savodxonligi, ma'naviy uyg'oqligi va birligiga bog'liq ekani ta'kidlandi. Shu bois

XIX asr oxiri koreys adabiyotida Vatan tasviri ma'rifatparvarlik ruhi bilan uyg'unlashdi.

Vatanparvarlik motivlari qahramon obrazlari orqali ham ifodalandi. Bunday obrazlar xalq manfaati, yurt taqdiri va milliy qadriyatlar uchun mas'uliyat hissi bilan ajralib turadi. Adabiyotda qahramonning shaxsiy taqdiri ko'pincha Vatan taqdiri bilan bog'lanadi. Bu esa koreys adabiyotida milliy ong va vatanparvarlik g'oyalarining shakllanishida muhim bosqich bo'ldi.

Vatan va xalq obrazining o'zaro bog'liqligi

XIX asr koreys adabiyotida Vatan obrazini xalq obrazidan ajratib bo'lmaydi. Chunki yurtning haqiqiy qiyofasi unda yashayotgan insonlar hayoti orqali namoyon bo'ladi. Dehqonlar, hunarmandlar, ayollar, yoshlar, kambag'al xalq vakillari badiiy matnlarda Vatan hayotining asosiy tashuvchilari sifatida ko'rsatiladi.

Xalq hayotining tasviri orqali yozuvchilar Vatanning og'riqli nuqtalarini ham ochib beradilar. Ijtimoiy tengsizlik, qashshoqlik, amaldorlar zulmi, adolatsizlik va ma'naviy inqiroz Vatan taqdiriga befarq bo'lmaslik g'oyasini yuzaga chiqaradi. Shu sababli XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri faqat madhiyaviy ohangda emas, balki tanqidiy ruhda ham namoyon bo'ladi.

Bunda Vatanga muhabbat xalqning og'ir ahvolini ko'rish va uni yaxshilash istagi bilan bog'lanadi. Demak, Vatanparvarlik faqat yurt go'zalligini kuylash emas, balki xalq dardini anglash, adolat istash va jamiyat taqdiriga mas'uliyat bilan qarash sifatida talqin qilinadi.

Vatan tasvirining badiiy vositalari

XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasvirini yaratishda turli badiiy vositalardan foydalanilgan. Tabiat obrazlari, tarixiy xotira, xalqona iboralar, ramziy ifodalar, dialoglar va qo'shiq ohangi shular jumlasidandir. Tog', daryo, dala, qishloq, yo'l, bahor, kuz, shamol kabi obrazlar yurtning badiiy manzarasini yaratadi.

Tabiat tasviri ko‘pincha inson ruhiyati bilan uyg‘un holda beriladi. Masalan, sokin tog‘lar xalqning bardoshini, oqayotgan daryo tarix davomiyligini, bahor yangilanish va umidni, kuz esa ayriliq yoki iztirobni ifodalashi mumkin. Shu orqali Vatan obrazi tashqi manzara darajasidan ko‘tarilib, ichki ruhiy-ma’naviy mazmunga ega bo‘ladi.

Xalqona nutq va maqollar ham Vatan tasvirida muhim o‘rin tutadi. Pansori va xalqona janrlarda oddiy xalq tili, kinoya, hazil va emotsional ohang orqali yurt hayoti jonli tasvirlanadi. Bu esa Vatan obrazini saroy yoki zodagonlar doirasidan olib chiqib, xalq hayoti bilan bevosita bog‘laydi.

Tarjima va talqin masalasi

XIX asr koreys adabiyotidagi Vatan tasvirini o‘zbek tiliga tarjima qilishda bir qator nozik jihatlarga e‘tibor qaratish zarur. Avvalo, koreys tilidagi yurt, ona zamin, xalq, ajdodlar yurti va tarixiy xotira bilan bog‘liq obrazlar o‘zbek tilida tabiiy, badiiy va ma‘nodosh ifodalar orqali berilishi kerak. Har bir badiiy obrazni so‘zma-so‘z tarjima qilish uning milliy ruhini to‘liq yetkazmasligi mumkin.

Masalan, koreys adabiyotidagi tog‘ va daryo obrazlari faqat tabiat unsuri emas, balki tarixiy barqarorlik, yurt xotirasi va xalq ruhiyatining belgisi sifatida talqin qilinadi. Shu sababli tarjimada ularning ramziy ma‘nosini ham saqlash muhimdir. Xuddi shuningdek, pansori yoki xalqona matnlardagi jonli nutq, emotsional ohang va ijtimoiy tanqidni o‘zbek tilida ham tabiiy uslubda berish talab etiladi.

Demak, Vatan tasvirini tarjima qilish jarayoni faqat lingvistik emas, balki madaniy va adabiy talqin jarayonidir. Tarjimon matndagi milliy ruh, tarixiy sharoit va badiiy obrazlar tizimini chuqur anglagan holda ish yuritishi lozim.

Xulosa

XIX asr koreys adabiyotida Vatan tasviri ko‘p qirrali badiiy hodisa sifatida shakllangan. Bu davr adabiyotida Vatan ona tabiat, ajdodlar yurti, xalq yashaydigan makon, tarixiy xotira, ma‘naviy qadriyat va milliy o‘zlik timsoli

sifatida tasvirlanadi. Vatan obrazi tabiat manzaralari, xalq hayoti, ijtimoiy adolat g'oyasi va milliy uyg'onish motivlari bilan uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi.

Gasa va sijo janrlarida Vatan ko'proq tabiat, axloqiy qadriyat va ruhiy kechinma orqali ifodalansa, pansori va xalqona adabiyotda u xalq hayoti, adolat izlash va ijtimoiy tanqid bilan bog'lanadi. XIX asr oxiriga kelib esa Vatan tasviri milliy ong, ma'rifatparvarlik va vatanparvarlik g'oyalari bilan yanada boyiydi.

Xulosa qilib aytganda, XIX asr koreys adabiyotida Vatan obrazi faqat estetik tasvir obyektini emas, balki xalqning tarixiy xotirasi, milliy o'zligi va ma'naviy birligini ifodalovchi muhim badiiy tushuncha hisoblanadi. Ushbu mavzuni o'rganish koreys adabiyotining ijtimoiy, madaniy va milliy mazmunini chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. 조동일. 한국문학통사. 서울: 지식산업사, 2005.
2. 권영민. 한국현대문학사. 서울: 민음사, 2002.
3. 김흥규. 한국문학의 이해. 서울: 민음사, 1998.
4. Lee Peter H. A History of Korean Literature. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
5. Fulton Bruce. Korea's Literary Tradition. The Korea Society, 2015.
6. 국립국어원. 표준국어대사전. Seoul: National Institute of Korean Language.
7. 조동일. 한국문학과 민족의식. 서울: 창작과비평사, 1984.
8. 김윤식. 한국근대문학사상사. 서울: 한길사, 1984.
9. 신동욱. 한국고전문학사. 서울: 집문당, 1999.
10. 정병욱. 한국고전시가론. 서울: 신구문화사, 1982.